



ความเป็นมาของปัญหา

ในปัจจุบันนี้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกกำลังมีการเร่งรัดพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวาง แต่ประเทศเหล่านั้นก็มิได้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมทุกประเทศ ทั้งนี้เนื่องด้วยเหตุผลหลายประการ เป็นตวัเช่นเศรษฐกิจการเงิน คุณภาพของตัวบุคคล การจัดการและการดำเนินงาน แต่สิ่งที่จำเป็นมากสำหรับประเทศที่ด้อยพัฒนา คือ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่าง ๆ ที่จะมาดำเนินการด้านต่าง ๆ อันจะมีผลไปถึงการพัฒนาเศรษฐกิจและการครองชีพของพลเมืองในอนาคต ฉะนั้นบรรดาประเทศต่าง ๆ ที่ด้อยพัฒนาจึงพยายามอย่างยิ่งที่จะหาวิธีที่จะพัฒนามาให้มีคุณภาพที่จะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาความเป็นอยู่และยกระดับการครองชีพของประชาชน การพัฒนาตัวบุคคลเป็นสิ่งซึ่งกระทำไต่ยากมาก เพราะคนไม่ไรเครื่องจักร ถึงแม้ว่าจะมีผู้เชี่ยวชาญอยู่บ้างก็ไม่อาจจะผลิตหรือพัฒนาคนให้ไต่คุณภาพตามความมุ่งหมายได้เต็มที่ สิ่งหนึ่งที่จะช่วยยกระดับคุณภาพของคนไต่คือการศึกษาคั้งนั้นในปัจจุบันนี้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะนักเศรษฐศาสตร์จึงหันมาสนใจในด้านการพัฒนาการศึกษา มากขึ้น คั้งจะเห็นไต่ความมีการเน้นการให้การศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การวางแผนการศึกษา เพื่อที่จะให้ไต่คนที่มีคุณภาพ มีปัจจัยสำคัญอยู่หลายด้าน เช่น อาคารสถานที่ การบริหาร การเรียน การสอนและการบริการต่อชุมชน อย่างไรก็ตามหัวใจของการปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอนมีครูเป็นตัวจักรสำคัญคั้งที่ Ben และ Mc Cann ไต่กล่าวเน้นไต่เห็นความสำคัญของครูว่า "ครูควรจะต้องมีความรู้ และมีทักษะเพื่อไต่การปฏิบัติงานเป็นไปคั้งตามโปรแกรมของโรงเรียน ต้องเข้าใจวิธีการจัดและการดำเนินกิจกรรม การทำงานช่วยกันเพื่อผลสำเร็จของงานตามนโยบายของโรงเรียน"¹ การที่จะให้ครูดำเนินการสอนและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ฐัก

¹ Rudyard K. Bent and Lloyd E. Mc Cann, Administration of Secondary School, New York: McGraw-Hill Book Company Inc., 1960, p.18

ประเมินผลการสอนและการปรับปรุงตัวอยู่เสมอ จำเป็นต้องมีผู้ช่วยเหลือคอยให้คำแนะนำ และ
คนควาทดลองหาวิธีการใหม่ ๆ มาเป็นแนวทางแกผู้สอนอยู่เสมอ ผู้ที่จะช่วยเหลือครูในคานนี้
ก็คือผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์

ศึกษานิเทศก์หมายถึงบุคคลที่ต้องมีหน้าที่ปรับปรุงการ เรียการสอนให้เกิดผลดีอยู่เสมอ
นอกจากนั้นยังต้องปรับปรุงสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน เพื่อให้การเรียนของเด็กได้ผลมากยิ่งขึ้น
และช่วยเหลือครูให้หน้าเด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดคุณค่าในทางการศึกษาแก่เด็ก แต่ทั้งนี้ต้อง
เป็นไปตามอำนาจหน้าที่และความสามารถของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตามผู้ที่ช่วยปรับปรุงการ
สอน การเรียให้ได้ผลดีข้าเข่อมใคร่ขอว่าเป็นศึกษานิเทศก์ทั้งนี้² ผู้ทำหน้าที่นี้เทศการศึกษา
จะต้องเข้าใจในหน้าที่ของตนเป็นอย่างดีเพื่อที่จะสามารถช่วยครูแก้ปัญหาในคานการเรียนการสอน
ฉะนั้นในการดำเนินงานคานการนิเทศ ศึกษานิเทศก์และครูควรใคมีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด
ครูเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในคานความรู้ ประสบการณ์ ทศนคติ ความคิดเห็น ตลอดจน
ความแตกต่างกันในคานจิตวิทยา เชนเดียวกับเด็กในชั้นเรีย ุณนี้เทศจึงจำเป็นจะต้องมีความ
เชื่อมั่นอย่างหนึ่งว่าทุกคนสามารถที่จะทำหน้าที่ได้ดี Wiles โคกลาวา " - A

supervision should exhibit a belief in the worth of all individuals,
respect for the wishes and feeling of others, they will see that all
live and work in harmony, plus skill in working with individuals and
groups in such away that their ends are promoted"³

ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนเพื่อให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ศึกษานิเทศก์
จำเป็นต้องช่วยเหลือครูที่มีปัญหาต่าง ๆ กัน ดังที่ Spears โคกลาวา " - The super-

² คณะศึกษานิเทศกรรมกรมการฝึกหัดครู "มูลฐานนิเทศการศึกษา" โครงการพัฒนาการ
ศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2504 หน้า 4 - 5

³ Kimbal Wiles, Supervision for Better School, New York :
Prentice - Hall, Inc., 1967, p. 106

visor exists for the sake of the teachers who work under his direction, and for the sake of the pupils who work under the direction of the teachers"⁴

ตามที่โลกาวมาแล้วในข้างต้น ตึกษานิเทศกนนอกจากจะมีส่วนช่วยพัฒนาตัวครูแล้ว งานของตึกษานิเทศกนยังมีผลไปถึงนักเรียนด้วย เพราะในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า นักเรียนเป็นศูนย์กลางนักเรียนจะมีกิจกรรมหรือพฤติกรรมอย่างไรขึ้นอยู่กับกรอบสั่งสอนของครู ซึ่งถ้าครูมีความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างถูกต้องแล้ว จะทำให้เกิดผลสำเร็จในการสอน การที่จะใดครูดี ถ้าถาวแล้ว ครูเหล่านั้นจะต้องสำเร็จการศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครูและต้องผ่านการฝึกสอนมาแล้วด้วยดังที่ Curtis และ Andrews โลกาวว่า

In the minds of these prospective teachers, there are two major reasons for the great importance of student : it is something real and practical, and success in student teaching has a lot to do with getting a job and with success on the job⁵

ผู้มุ่งหวังจะเป็นครูฝึกสอนก็ย่อมจะมีความมั่นใจในงานสอนมากยิ่งขึ้น ตัวจักรสำคัญที่จะช่วยให้ประสบการณ์ทางด้านการฝึกสอนของนักเรียนฝึกหัดครูมีคุณค่ายิ่งขึ้นคือ อาจารย์นิเทศการฝึกสอนซึ่งเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำแก่นักเรียนก่อนออกไปประกอบอาชีพครูอย่างแท้จริง ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า การนิเทศการฝึกสอนเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการช่วยนักเรียนฝึกหัดครูปรับปรุงการเรียนการสอน ตั้งแต่วิธีสอน การใช้อุปกรณ์ จนกระทั่งถึงการวัดผล ทั้งนี้เป็นการเตรียมนักเรียนฝึกสอนเพื่อจะได้ออกไปปฏิบัติกิจกรรมทางการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

นักเรียนฝึกหัดครูที่จบจากสถาบันฝึกหัดครูในปัจจุบันนี้ ส่วนใหญ่จะต้องออกไปสอนตามชนบท ดังนั้นปัญหาที่ครูจะต้องเผชิญจึงเพิ่มขึ้นกว่าเดิม เพราะครูตามชนบทนั้นมิใช่จะทำหน้าที่เพียงเฉพาะการสอนและรู้จักเด็กของตนเท่านั้น แต่จำเป็นต้องเข้ากับคนในหมู่บ้านที่

⁴Harold Spears, Improving the Supervision of Instruction, New York : Prentice - Hall Inc., 1953 p. 63

⁵Dwight K. Curtis and Leonard C. Andrews; Guiding Your Student Teacher, New York : Prentice - Hall Inc., 1965 p. 1

โรงเรียนของคนตั้งอยู่ ณ ที่นั้นได้ สามารถที่จะช่วยคนในชุมชนนั้นพัฒนาท้องถิ่นที่ตนอยู่ เป็นผู้นำที่ดีของชุมชน เขาใจหลักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง สิ่งเหล่านี้นักเรียนฝึกสอนมักจะ ใฝ่รับคำแนะนำจากอาจารย์เทศก์ อาจารย์เทศก์จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมของ ชุมชนหลายด้าน เป็นตนว่า หลักการพัฒนาการท้องถิ่น การทำงานร่วมกับชุมชนและบุคคลากร ในท้องถิ่น ผู้ทำงานทางค่านี้นั้นต้องเป็นผู้มีความสามารถที่จะจูงใจบุคคลากรให้ตื่นตัว และมีความคิดริเริ่ม มีส่วนร่วมและแบ่งความรับผิดชอบในการทำงาน

ในการปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอน อาจารย์เทศก์ก็อาจจะต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ หลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์เทศก์ที่ยังไม่เข้าใจหลักการต่าง ๆ ของการนิเทศ และ สภาพการณ์ทั่วไปของชนบทที่สถาบันฝึกหัดครูส่งนักเรียนออกไปทำการฝึกสอนคือพอ นอกจากนั้น บางชนบทอยู่ห่างไกลความเจริญมากเกินไป การเดินทางไม่สะดวก ขาดทรัพยากร ธรรมชาติ เป็นอุปสรรคในการที่จะปฏิบัติงาน ทำให้อาจารย์เทศก์ไม่สามารถทำงานตามที่วางแผนไว้อย่าง เต็มที่ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงใคร่ที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศการสอนของอาจารย์เทศก์ การฝึกสอน ในโครงการฝึกหัดครูชนบทของสถาบันฝึกหัดครู ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบถึงอุปสรรคและ ปัญหาสำคัญที่อาจารย์เทศก์ต้องประสบในระหว่างปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอนในโครงการคัง กลาว

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงสถานะภาพของอาจารย์เทศก์การฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครู ชนบท เกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิ และประสบการณ์ทางด้านการศึกษา
2. เพื่อศึกษาถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์เทศก์การฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท

6 ตรี กอแก้ว, "เทคนิคและกลวิธีในการนิเทศงาน" หน่วยงานนิเทศฯ กรมการ ฝึกหัดครู (พิมพ์ครั้งที่)

3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานและการดำเนินงานโครงการฝึกหัดครูชนบท
4. เพื่อศึกษาถึงปัญหาการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์การสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท
5. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับผลสำเร็จของโครงการฝึกหัดครูชนบท

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาเฉพาะอาจารย์ผู้นิเทศการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทเฉพาะสถาบันฝึกหัดครู สังกัดกรมการฝึกหัดครู จำนวน 26 แห่ง รวมอาจารย์ผู้นิเทศการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท 100 คน เหตุที่ผู้วิจัยเลือกวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาจารย์ผู้นิเทศการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท ก็เพื่อให้สอดคล้องกับการผลิตครูหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาของกรมการฝึกหัดครู ซึ่งผลิตครู สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาและส่วนใหญ่เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับกรวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม ซึ่งใช้สำหรับถามอาจารย์นิเทศการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทเท่านั้น เนื้อหาที่ใช้ในแบบสอบถามเป็นเรื่องสถานะภาพของอาจารย์นิเทศก์ หน้าที่ความรับผิดชอบ การบริหารและการดำเนินงานโครงการฝึกสอนในชนบท การเตรียมนักเรียนฝึกสอน ปัญหาเกี่ยวกับค่านการสอน ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้าน และการประเมินผลงานการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทที่ทำมาแล้ว

การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยจะได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์นิเทศก์ของสถาบันฝึกหัดครูทั้ง 26 แห่งทางไปรษณีย์และไปส่งด้วยตนเอง ในแบบสอบถามอธิบายรายละเอียดเพื่อความเข้าใจในการตอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้อง เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาจะนำมาแจกแจงและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้แจกแจงข้อมูลเรื่องต่าง ๆ ในแบบสอบถามแล้วจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้นด้วยวิธีการทางสถิติเบื้องต้น คิดเป็นร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัย และเสนอผลการวิเคราะห์ที่โดยตาราง และประมวลเสนอเป็นผลของการวิจัยต่อไป

นัยสำคัญของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้คาดหวังจะเกิดประโยชน์หรือคุณค่าอย่างน้อย สี่ประการด้วยกัน คือ ประการแรก เพื่อเป็นแนวทางต่อสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ ที่จะพิจารณาคัดเลือกตัวบุคคล ให้ทำหน้าที่อาจารย์นิเทศการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท ประการที่สอง เพื่อเป็นแนวทางที่สถาบันฝึกหัดครูจะได้หาทางขจัดปัญหาและปรับปรุงการนิเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประการที่สาม เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการฝึกหัดครูชนบทให้มีประสิทธิภาพ มีผลดีต่อประเทศชาติ และประการสุดท้าย เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ในท้องถิ่น ๆ ต่อไป

คำจำกัดความ

โครงการฝึกหัดครูชนบท [Thailand UNESCO Rural Teacher Education Project หรือเรียกย่อ ๆ ว่า TERTEP] หมายถึงโครงการผลิตครู ของกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ครูมีความสามารถในการสอนเด็กในโรงเรียนประถมศึกษาและเพื่อเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนในชนบท

สถาบันฝึกหัดครู [Teacher Training College] หมายถึงสถาบันฝึกหัดครู ซึ่งทำหน้าที่ผลิตครูในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นต้น และชั้นสูงสังกัดกรมการฝึกหัดครู

การฝึกสอน [The field Training of Student teachers] หมายถึงวิธีฝึกงานการสอนของนักเรียนฝึกหัดครูในโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท เพื่อทำหน้าที่ฝึกสอนเด็กในโรงเรียน และทำหน้าที่เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนในชนบท

การนิเทศ [Supervision] หมายถึงการให้คำแนะนำการช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาของนักเรียนฝึกหัดครู

นักเรียนฝึกสอน [Student Teacher] หมายถึงนักเรียนฝึกหัดครูชั้น ป.กศ.
 คน ซึ่งทางสถาบันฝึกหัดครูส่งออกไปฝึกสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท และเพื่อไปฝึกงาน
 พัฒนาชุมชนตามโครงการฝึกหัดครูชนบทด้วย

อาจารย์นิเทศก์ [College Supervisor] หมายถึง อาจารย์ของวิทยาลัยครู
 หรือโรงเรียนฝึกหัดครูซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศนักเรียนฝึกสอนและทำหน้าที่ประสาน
 งานระหว่างวิทยาลัยครู หรือโรงเรียนฝึกหัดครู นักเรียนฝึกหัดครู โรงเรียนฝึกสอนและชุมชน

โรงเรียนฝึกสอน [Co-operating School] หมายถึง โรงเรียนซึ่งทางวิทยาลัย
 ครู เลือกเพื่อให้นักเรียนฝึกสอนออกไปฝึกงานการสอนและการพัฒนาชุมชนตามโครงการฝึกหัดครู
 ชนบท

การพัฒนาชุมชน [Community Development] หมายถึงการปรับปรุงความเป็น
 อยู่ของชนและท้องถิ่นที่ตนอยู่ทั้งในด้านการเกษตร การอนามัย การจัดบ้านเรือน การศึกษา
 โภชนาการ ความเป็นอยู่ และนันทนาการ

ลำดับชั้นการเสนอขอมูล

ความเป็นมาของปัญหา ความมุ่งหมาย ขอบข่ายและวิธีการวิจัยของปัญหานี้ ได้นำเสนอ
 ในบทนำ ส่วนในบทที่สองเสนอเรื่องความเชื่อกันของโครงการฝึกหัดครูชนบท เอกสารอื่นและวิจัย
 อื่นที่เกี่ยวข้อง ส่วนวิธีการดำเนินการวิจัย และการวิเคราะห์ขอมูลนั้น ได้เสนอไว้ในบทที่ สาม
 เรื่องการเสนอขอมูลต่าง ๆ และค่าทางสถิติเสนอไว้ในบทที่ สี่ ส่วนบทสุดท้ายคือบทที่ ห้า เป็น
 บทสรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะในการทำงานด้านการศึกษาในชนบท หนังสืออุเทศและ
 เอกสารที่ใช้ในการอ้างอิงนี้ จะรวมไว้ในภาคผนวก